

Péteri 5. lh. (KÖH 57220): Óskori, szarmata telepnyom. Leírása Péteri 3. sz. lelőhelyével megegyezik.

TANKÓ KÁROLY

407. Pétfürdő, Kikeri-tői-gát (KÖH 8867)

(Veszprém megye) Kö

A 8. sz. út 31+700–39+600 km-sz. közti szakaszán a terepbejárást 2010. május 6-án végeztem. A nyomvonal szinte teljes egészében elfedett (gyep, legelő, erdő) melléke nem volt alkalmas terepi kutatásra. A már ismert és nyilvántartott régészeti lelőhelyek (4) azonosítása is csupán egy alkalommal hozott eredményt. A fokozottan védett lelőhelyen található középkori gát néhány köve megfigyelhető volt az út alatt átvezetett Péti-víz csatornaboltozatának kváderkövei között.

A bejárás során leletanyagot nem találtam.

FEKETE CSANÁD

408. Pilisvörösvár, Osztott-földek (MRT 7. k. 21/3 lh., KÖH 11191)

(Pest megye) Ró

2010 októberében szántás során római kőláda sír fedőlapjait bolygatták meg Pilisvörösváron, a Határréti-patak DNy-i partján. A leletmentés alkalmával előkerült egy késő római, DK-ÉNy tájolású kőládasír (teteje a felszíntől 30–40 cm mélységben). A sír fedőlapját és két hosszanti oldalát nagy, faragott kövek alkották (felirat egyikén sem volt), keskenyebbik végében és az alján tegulákat találtunk. A sírban többszörös utántemetkezést állapíthattunk meg. Összesen négy egyénnek a csontváza került elő, némelyik töredékesen és összedobálva. A legelső női váz nyújtott helyzetben, eredeti helyén feküdt (csak a fejét bolygatták), bal karján bronz karperec és gyűrű volt. Mellette egy gyermekváz, szintén a feje bolygatott. Felül két másik váznak a töredékes csontjai kerültek elő. A sírföldben üveg- és kerámiadarabokat találtunk. Bontás közben mellette újabb téglasír foltja és koponyatöredék látszott 45 cm mélységben (mélyszántás szintje). A római temető valószínűleg az egész domboldalon folytatódik, lenn a patakparton pedig egy római villagazdaság felszíni nyomai látszódnak még ma is. A szántás során folyamatosan pusztul a lelőhely.

Munkatárs: Mali Antal restaurátor.

OTTOMÁNYI KATALIN

409. Piricse, Egyesült Erő Tsz-től délre (KÖH 74119)

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) B?

A településrendezési munkálatokkal érintett területen régészeti terepbejárást végeztünk 2010. április 26-án. A szennyvízvezeték nyomvonalát az út mindkét oldalán 5 m szélességben jártuk be. A Piricse–Encsencs közötti szakaszon, noha a Ny-i és K-i oldalon egyaránt kb.

150–200 m széles területet vizsgáltunk át, összesen egy új lelőhelyet sikerült lokalizálnunk.

A lelőhely a tsz kerítésétől D-re található, K–Ny irányú kis magasparton húzódik, „kifli” alakban követve a terület természetföldrajzi adottságait. Hossza kb. 33, É–D-i szélessége 50–70 m. Területén óskori, feltehetően bronzkori cserepeket gyűjtöttünk.

Munkatársak: Tompa György, Scholtz Róbert (Jósa András Múzeum).

MESTER ANDREA

410. Pogány határa

(Baranya megye) R, Á

2010. júliusban végeztük a Horvát Tranzit gázvezeték-fektetés földmunkáinak régészeti megfigyelését.

Halastó alatt (HT-164 lh., KÖH 74687): Július 26. és augusztus 11. között a humuszréteg gépi eltávolítása során több régészeti objektumot azonosítottunk a nyomvonal 177+800 és 178+250 km-szelvényei között. A lelőhely Pogány határában, Szalánta irányába egy mély patak völgy két oldalán helyezkedik el, mindkét irányban meredek domboldalon, de a dombtetőre csak a pataktól É-ra levő része nyúlik fel. A gázvezeték nyomvonalában 1803 m²-nyi nyesett területből régészetileg pozitív 789 m² volt.

A lelőhelyen feltárt 20 objektum nagy része igen nagyméretű, és ráadásul néhol jelentős mélységű is volt. Néhány szép méhkas alakú tárolóverem is előkerült, ezeket valószínűleg eredetileg sárral tapasztották ki, mert az aljukon (és helyenként még az oldalukon is) nagy mennyiségű, enyhén átégett tapasztás volt. A leletanyag mind a rézkorból, mind az Árpád-korból meglehetősen szegényes.

Irtás (HT-158 lh., KÖH 74673): Július 23. és augusztus 13. között a nyomvonal 178+450 és 178+600 km-szelvényei között dolgoztunk. A lelőhely Egerág és Szalánta között, egy mélyebb patak völgy fölötti fennsík kezdetén található, a fennsík az 58. sz. főúttal párhuzamosan fut. A gázvezeték nyomvonalában 626 m²-nyi nyesett területből régészetileg pozitív 319 m² volt. A lelőhelyen 12 régészeti objektumot tártunk fel, de az ezekből előkerült jellegtelen, rossz minőségű óskori durva kerámia alapján pontosabb kormeghatározás egyelőre nem lehetséges.

Munkatársak: Vadas Lívia, Fenyvesi Anita, Németh Réka régésztechnikusok.

LIGNER JÁCINT

411. Pócspetri, Réthát

(KÖH 51427)

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) R, Sza

2010 nyarán az M3 gyorsforgalmi út Nyíregyháza–Vásárosnamény közötti szakaszának nyomvonalán, az M3-213 lelőhelyen a Nemzeti Örökségvédelmi Központ megelőző régészeti feltárást végzett, 10 000 m²-en. A Pócspetritől megközelítőleg 3 km-re, É-ra elhelyez-

kedő lelőhelyen a hatástanulmány alapján szórványos, gyér őskori telepnyomokat vártunk. A lelőhelyet a Máriakerti (IV/3.)-folyás szeli két részre; a feltárást megnehezítette a rendkívül magas talajvíz. 2010-ben 293 jelenséget tártunk fel.

A mélyebben fekvő, jelenleg mocsaras, vizenyős részen kizárólag rézkori objektumok, főként gödrök mutatkoztak. Jellemző a nagy mennyiségű állatcsont, több gödörből került elő őstulok- szarvtöredék. Az előkerült kerámiák a késő rézkorra jellemző kannelúrás, bekarcolt háló- és pontozott díszítésűek.

A feltárt szarmata objektumok (főként gödrök) sekélyek, sok esetben csak a jelenségek alját tudtuk megfogni. A terület K-i részén az objektumok elszórtan, azonban a Ny-i részen sűrű csoportokban, egymásba ásva jelentkeztek. Itt sok objektumot csak a bontás során tudtunk elkülöníteni. Az objektumok többnyire sekélyek, és kevés leletanyag származott belőlük.

A gödrök mellett négy épület is előkerült. Az egyik K-Ny-i irányú, szabályos téglalap alakú, 7,5×4 m nagyságú. Egy másik szintén téglalap alakú, ÉK-DNy-i irányú, 3,2×2,9 m alapterületű, Ny-i sarkában kőalapozású tűzhellyel.

A legjelentősebb felfedezés a rézkori objektumok környezetében jelentkező szarmata kút. A kút teljes fábólélelése megőrződött a magas talajvíznek és a mocsaras, nedves közegnek köszönhetően. A legfelső gerendákat 40 cm-es relatív mélységben találtuk. A kút felső része négyzet alakban, átlagosan 180 cm hosszúságú és 30–40 cm átmérőjű gerendákkal három-négy szintben volt kirakva. Ez alatt egy 65×52 cm nagyságú téglalap alakú, deszkából összeácsolt szerkezet került elő. A kút alján egy nyers színű edénytöredék feküdt.

Munkatársak: Cservenákné Kasza Edit, Erdei Krisztina, Farkas Gábor technikusok.

NICKLAS LARSSON – MAJERIK VERA

412. Pusztadobos, Komlósi-szállás DNy (KÖH 34873)

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) R

A Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat 2010. augusztus 27. és szeptember 24. között elvégezte az M3-83 jelű régészeti lelőhely (0102/27, 0102/30 hrsz.) megelőző feltárást. A kutatást az M3 autópálya Nyíregyháza-Vásárosnamény közötti szakaszának építése tette szükségessé. A feltárt terület 2138 m² volt.

A lelőhely a településtől DK-i irányban helyezkedik el, egy É-D-i irányú dombhát É-i végén. Az előzetes hatástanulmány alapján, melyet a nyíregyházi Jónás András Múzeum készített 1993-ban, egy bronzkori településrészlet előkerülésére lehetett számítani.

A lelőhelyen 11 ÉNy-DK-i irányú, 2,5 m széles, átlagosan 80–120 cm mély kutatóárkot húztunk. Összesen 8 régészeti jelenség került elő, melyek közül 4 geológiai jelenségnek bizonyult. Az egyik régészeti objektum nagyméretű, amorf, vörös kovárványos ho-

mokkal betöltődött, vélhetőleg anyagnyerő gödör volt; betöltéséből díszített rézkori kerámia, valamint egy fél orsógomb is előkerült.

Déli irányban elvégeztük további 2946 m² terület kutatását: csak az őskori kultúrréteg folytatódását figyeltük meg, amelyből továbbra is rézkori kerámiatöredéket gyűjtöttünk. Korábban már átvágtuk a réteget, ami azt bizonyította, hogy vélhetőleg a dombról lecsúszott őskori kultúrrétegről van szó. Újabb régészeti jelenség nem került elő a kibővített területen.

A leletanyag a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat nyíregyházi irodájában történő elsődleges feldolgozás után a Magyar Nemzeti Múzeumba kerül végleges elhelyezésre.

Munkatársak: Bernáth László, Reszler József Péter technikusok. A geodéziai felmérést a Geoservice Kft. végezte.

BERECZ BARBARA

413. Püspökladány, Vasút-dűlő (KÖH 59019)

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) U, Sza

A Hajdú-Bihar Megyei Múzeumok Igazgatósága 2010. augusztus 9–13. között elvégezte a lelőhely (075 hrsz.) megelőző feltárást. A kutatást a 4. sz. főút megyei szakaszának rehabilitációja tette szükségessé. A feltárt 2138 m²-en 22 régészeti jelenséget találtunk.

Őskori, de jelenleg pontosabban nem meghatározható leletanyag került elő két objektumból. A kinyitott felszín ÉK-i sarkában tártunk fel egy földbe mélyített házat és mellette egy méhkas alakú gödröt. Sajnos a ház ÉNy-i oldala megsemmisült kábelfektetés során. Újkőkori emlékek voltak egy gödörben; két gödörben találtunk szarmata kori cserepet; recens emléktárgy volt 5 objektumban.

A lelőhely régészeti jelenségeire jellemző volt a kevés lelet. A feltárt gödrök közül tizenegyet leletanyag hiányában nem tudtunk korszakhoz kötni.

A leletanyag a debreceni Déri Múzeumba kerül végleges elhelyezésre.

Munkatársak: Fehér Csaba rajzoló, Janka Edvárd fényképész. A geodéziai felmérést az Archeodata 1998 Bt. végezte.

D. SZABÓ LÁSZLÓ

414. Rajka, Fáskert (KÖH 28695)

(Győr-Moson-Sopron megye) Á

2010. novemberben helyszíni szemlét tartottam a lelőhelyen.

A Rajka DK-i szélén, a Dunakiliti felé vezető út É-i oldalán húzódó dombon terepbejárások, szondázó feltárást és régészeti szakfelügyelet során több ízben kerültek elő Árpád-kori településmaradványok. A lelőhely teljes területe és a környéke lakóterületként szerepel a község